

Budoucnost regionu stojí i na kvalitním vzdělávání

15.9.2026 - Barbora Postránecká | zz - Nespecifikovaná společnost - Eduzmena.cz

Svitavsko, Moravskotřebovsko a Jevíčko na jihovýchodě Pardubického kraje se dlouhodobě potýkají s problémy typickými pro vnitřní periferii - od horší dopravní dostupnosti po odliv mladých lidí. Místní starostové jsou ale zajedno v tom, že budoucnost regionu stojí kromě jiného na kvalitním vzdělávání. „Přestali jsme mezi sebou být ‚inkognito‘ a začali spolu komunikovat a spolupracovat,“ říká místostarosta Jevíčka Miroslav Šafář, který se od září stává ředitelem nově vzniklého Centra podpory vzdělávání Hřebečsko.

Šestnáct let jste místostarostou Jevíčka a aktuálně patříte mezi iniciátory Centra podpory vzdělávání Hřebečsko, které v regionu vzniká s podporou Nadačního fondu Eduzměna. Vy sám jste několik let učil na prvním stupni. Jak jste se k této profesi dostal?

Na začátku devadesátých let jsem začal chodit na Střední pedagogickou školu v Boskovicích, obor vychovatelství. Z hlediska praxe, ale i výuky pedagogiky a psychologie byla škola na velmi dobré úrovni. Když jsem se pak rozhodoval, kam na vysokou, učitelství na prvním stupni byla jasná volba.

Není moc časté, aby na prvním stupni učili muži.

Na promoci jsem byl jediný, to je pravda. V roce 1998 jsem studia dokončil a následujících devět let učil na základní škole v Jevíčku.

Jak vzpomínáte na dobu za katedrou?

Děti byly jiné a jiná byla i škola. Když jsem začínal, nebyly interaktivní tabule, žádné digitální technologie, natož AI. Škola byla v mnohém podobná té, kterou jsem sám zažil jako žák. Na přelomu milénia pak přišel velmi rychlý technologický vývoj. Dnes mají učitelé k dispozici spoustu pomůcek a možností, což jim práci v mnoha ohledech usnadňuje. Na druhou stranu si myslím, že je důležité, aby technologie děti zbytečně nerozptylovaly. Pořád věřím hlavně v osobní kontakt mezi učitelem a žákem. Učitel by měl být skutečný průvodce dnešním přesyceným světem. Měl by být tím, jehož názory a doporučení mají velkou váhu, zejména pro ty nejmenší.

Považujete se v tomhle směru za konzervativce?

Asi ano. Ve výchově určitě. Zároveň mi je jasné, že ve vzdělávání se škola musí vyvíjet a reagovat na změny ve světě. Dnešní děti budou jednou fungovat v prostředí, které od nich bude vyžadovat samostatnost, kreativitu a schopnost obstát v konkurenci. Na to je musíme připravit.

Po devíti letech jste ze školství odešel. Proč?

V Jevíčku se tehdy otevírala pozice tajemníka městského úřadu a já chtěl poznat i něco mimo školu. Navíc už jsem předtím měl zkušenost jako zastupitel města.

Jak dlouho jste pracoval jako tajemník?

Dva roky. Krátce jsem pak působil v soukromém sektoru v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Potom jsem přešel do komunální politiky a stal se místostarostou Jevíčka.

Jak byste shrnul šestnáct let v pozici místostarosty?

Jevíčko má kolem 2800 obyvatel, takže nejsme velký úřad s rozsáhlým aparátem. Spádových je dalších jedenáct obcí s 6500 lidmi. Řadu věcí se starostou řešíme sami: od veřejných zakázek přes dotační projekty až po velké investiční akce a samozřejmě každodenní provoz.

Jaké oblasti máte na starosti vy?

Mám v gesci školství nebo sociální oblast, řeším odpadové hospodářství či oblast péče o naše památky.

Jak konkrétně spolupracujete s místními školami?

Působím ve školské radě místní základní školy za zřizovatele, dříve jsem byl členem školské rady gymnázia jako zástupce rodičů. Se školami ale spolupracuji i jinak. Když mě školy osloví, zapojuji se do projektových dnů nebo besed. S dětmi jsme třeba nedávno řešili třídění odpadu a fungování sběrného dvora. Přednáším často i o historii města a místních památkách.

Četla jsem, že jste jedna z nejstarších obcí na Moravě.

Jevíčko bylo založeno už v první polovině 13. století a v roce 1258 jsme byli povýšeni Přemyslem Otakarem II. na královské město. Rád říkám, že patříme do VIP klubu přemyslovských měst. Přemyslovci, aby posilovali svoje mocenské zájmy, zakládali města, případně je povyšovali na královská města. Ta pak měla určitá privilegia, z nichž plynula i finanční prosperita – mohla vybírat mýtné a cla. Panovník jim také udělil správu nad okolními vesnicemi.

Vrátím se ke školám. Na zřizovatele letos přešlo financování nepedagogických pracovníků. Jak tuto novinku vnímáte?

Je to významná změna. Stát deklaroval, že obce dostanou odpovídající finanční prostředky prostřednictvím daňových příjmů. Jak bude systém fungovat v praxi, ukáže až čas. Jinak stále platí, že naši hlavní náplní jako zřizovatele je především vytvářet dobré podmínky pro fungování našich škol. To znamená starat se o budovy, investice i provoz.

Měli by se podle vás zřizovatelé více zajímat o fungování školy?

Myslím, že by se měli zajímat vždycky. Nejen o budovy a rozpočet, ale i o to, jak škola funguje, jaké má vedení, personální podmínky a zda se jí daří zajišťovat kvalitní vzdělávání. To bývá složitější u menších škol v okolních obcích. Kvůli nízkému počtu žáků je tam někdy obtížné zajistit stejný standard jako ve větších školách. Velkou roli hraje demografie. Počet dětí dlouhodobě klesá a školy to výrazně ovlivňuje. I proto se jako město snažíme podporovat bydlení a přilákat sem nové rodiny. Předloni se nám počet obyvatel dokonce zvýšil, loni už byl vývoj horší, narodilo se méně dětí. Demografická data sleduji velmi pozorně, protože budou o budoucnosti škol rozhodovat.

Jak se vám daří v regionu lidi udržet nebo přilákat nové?

Musejí tady mít dobrou práci, což nejsme schopni ovlivnit úplně ze sta procent. Samozřejmě k tomu můžeme přispět: budujeme průmyslovou zónu a v posledních třech letech se tady uchytilo i pár regionální podnikatelů. Není to ale jen o pracovních místech, máme problém i s dostupností dopravy. Pokud se budeme bavit o přitažlivosti pro investory, pro ně je rozhodující, aby se sem dobře dostali po kvalitních silnicích a aby byl efektivní tranzit. Jenže železnice je tady prakticky na úbytě – to, co fungovalo, se zrušilo. A tím, že jsme v srdci Malé Hané, je to sem z Brna i Olomouce poměrně daleko. V tomto ohledu by jednoznačně pomohla výstavba dálnice mezi Brnem a Moravskou Třebovou.

Dálnice D11 z Hradce Králové směrem na Olomouc se staví, jak to vypadá s dálnicí směrem na Brno?

O ní se zase začíná mluvit. Zrovna minulý týden (rozhovor se uskutečnil na začátku června, pozn. red.) jsme měli jednání s Radkem Mátlem, šéfem Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD). Informoval nás o přípravě a průběhu stavby, která povede v koridoru nedostavěné německé, takzvané Hitlerovy, dálnice. Naše starosty zajímal zejména 37 km dlouhý severní úsek Svitávka – Staré Město. Pokud se

dokončí EIA, environmentální posouzení, které by mělo být hotové v první polovině roku 2027, je to velký příslib toho, že stavba půjde povolit. ŘSD deklaruje zahájení v roce 2031. Za sebe můžu říct, že jsem toho příznivcem. Vidím v tom přínos pro odlehlý region, který může zůstat dál odlehlý, ovšem s dobrou dopravní dostupností.

V souvislosti s klesajícím počtem narozených dětí se stále častěji mluví o budoucnosti malých škol a o jejich možném slučování. Jaký na to máte jako zřizovatel škol názor?

Vidím to tak, že tomu neutečeme. Určitě nemám nic proti tomu, aby v menších obcích zůstaly první stupně. Pokud se tam učí dobře a kvalitně, nevidím v tom problém. Na druhý stupeň by ale pak děti přecházely do větších takzvaných střediskových škol, kterých by nebylo moc a nebyl by takový problém dobře je zajistit personálně.

Například?

Dnes máme třeba školního psychologa pro celou oblast Svitavska a Moravskotřebovska v 0,8 úvazku, což je tristní. Na dvě ORP (obce s rozšířenou působností) to tedy není ani jeden celý úvazek. Jsou tu sice organizace, které školám pomáhají, ale odborníků – speciálních pedagogů, sociálních pedagogů, etopedů – je málo, což je velký problém. Každopádně si v týmu budoucího CPV Hřebečsko uvědomujeme, že nás tato debata nemine, proto jsme mysleli i na pozici specialisty pro slučování škol.

Před deseti lety stát inicioval vznik místních akčních plánů (MAP), jejichž úkolem byla podpora vzdělávání. Co přinesly vašemu regionu?

V roce 2016, když MAPy začaly, mě oslovili, abych dělal předsedu řídicího výboru. To je velký orgán, kde jsou zřizovatelé a zástupci škol, zástupci kraje, a kde se řeší strategické plánování. Začali jsme se scházet a zamýšlet se nad tím, co je důležité v rámci strategie regionu. Konkrétně třeba jak je zasíťované území školami, kde je dětí víc, kde je naopak boj o každého žáka, co potřebují školy z hlediska investic. To, že jsme se zase začali dívat na region v celku a na to, co skutečně potřebuje, považuji za velké pozitivum.

Takže MAP vrátil do regionu něco, co zaniklo s koncem okresů?

Já si okresy ještě pamatuju, jako učitel jsem byl zaměstnanec okresního školského úřadu. Pak se v roce 2000 vytvořily kraje a celý systém samosprávného zřízení se změnil. Okresní školské úřady ale nebyly špatná věc. MAP na tohle do jisté míry navazoval, i když už tam nehrál roli okresní úřad, ale ORP. Podle mě to ale znovu přineslo mapování potřeb regionu. Velký přínos MAPu je, že lidi v rámci regionu už nejsou izolovaní. Přestali jsme mezi sebou být „inkognito“ a začali jsme spolu komunikovat. Vznikly pracovní skupiny, které se scházely – byli v nich nejen zřizovatelé, ale i ředitelé škol a zejména učitelé. Začali se propojovat, srovnávat a sdílet mezi sebou různé příklady z praxe. Já jsem velký příznivce regionálního učení, což MAP také podporoval. Přínosné bylo i to, jak se změnil pohled starostů na školství. Dřív to brali jako samozřejmost: máme školu, školství je důležité, vzdělávat se musí, a to bylo často všechno. Už se ale tolik nepřemýšlelo nad tím, jak optimalizovat, zefektivňovat, vylepšovat.

Jenže MAPy končí...

Pátý, tedy aktuální běh MAPu je poslední etapou projektu. Tušíme, že další možnosti externí finanční podpory budou velmi omezené. Proto jsme využili nabídky NF Eduzměna.

V červnu Nadační fond Eduzměna oznámil, že Svitavsko, Moravskotřebovsko a Jevíčko patří mezi nově zapojené regiony. Jak jste se k Eduzměně dostali?

Díky kolegyni Radce Báčové, která je koordinátorkou MAP Moravskotřebovsko a Jevíčko. Radka narazila na Eduzměnu, a tak jsme se loni v listopadu vydali na jejich konferenci do Prahy. Na začátku roku jsme se byli podívat na Šumpersko a Zábřežsko, kde s Eduzměnou spolupracují od loňska. A pak jsme podali přihlášku.

Jak moc je pro vás tato spolupráce důležitá?

Eduzmena je pro mne logické pokračování MAPu. Přejmenoval jsem si ji soukromě na „pět P“: propojovat, podporovat, podněcovat, pomáhat a pracovat. Důležité je pro mě propojení ředitelů, pedagogů a rodičů, s čímž jsme začali už dříve, a je to i prioritou Eduzmeny. Centrum podpory vzdělávání Hřebečsko bude školám nabízet průvodce, tj. lidi, kteří jim mohou pomoci s nasměrováním, rozvojovým plánem a tak dále. Víme také, že školy velmi oceňují, když CPV dokáže do regionu dovést odborníky, pořádat školení, ale taky, když se mohou ředitelé i učitelé neformálně scházet. V případě našeho regionu se může tato spolupráce dotknout celkem 23 mateřských a základních škol na Moravskotřebovsku a Jevíčsku a dalších 28 mateřských a základních škol na Svitavsku. Celkem se bavíme o 6700 dětech.

Co mají tyto regiony Svitavsko, Moravskotřebovsko a Jevíčsko společného?

Určitě fakt, že se známe, potkáváme a máme stejné cíle a priority. Jsme taky označováni jako takzvané HSOÚ – hospodářsky a sociálně ohrožené území. (Označení HSOÚ zavedlo v roce 2018 ministerstvo pro místní rozvoj v návaznosti na strategii regionálního rozvoje a přípravu cílené podpory území s kumulací problémů, pozn. red.) Jsme vnitřní periferie Pardubického kraje, bývalé Sudety. Obyvatelstvo tady bylo staletí promíchané, stovky let tu žili pospolu Češi a Němci – částečně v symbióze i respektu. Předválečný nacionalismus vše změnil a po druhé světové válce došlo k odsunu Němců, což tuto oblast ovlivnilo a i dnes je to znát.

Jakou funkci budete mít v Centru podpory vzdělávání vy?

Byl jsem zvolen do pozice lídra, ale vnímám to tak, že budu CPV podporovat zejména z hlediska samosprávy. Mám vazby na starosty v regionu včetně svitavského starosty a další lidi ze Svitavska. Centrum bude stát zejména na práci koordinátorů a klíčové aktivitě, což je průvodcování pro vedení škol. Pro mě osobně je na projektu nejpřitažlivější regionální přístup, respektování specifik a potřeb, tedy práce a aktivity na míru a objednávku z území.

Eduzmena po regionech požaduje spolufinancování, vy od ní máte pro nadcházející školní rok přislíbeno 2,5 milionu korun. Podobnou částku na provoz CPV musíte získat v regionu. To už máte vyřešené?

Sešli jsme se kvůli tomu se starosty, abychom jim nastínili, jak by CPV fungovalo, co se týče financí, úvazků, aktivit i přínosů. Chtěli jsme od nich předběžné vyjádření, zda s přihláškou do Eduzmeny souhlasí a zda jsou ochotni projekt spolufinancovat. (Valné shromáždění návrh realizačního týmu CPV Hřebečsko na konci června schválilo, pozn. red.) V případě regionu Moravskotřebovsko a Jevíčka, což je 33 obcí, z nichž některé zřizují školu, ale většina ne, navrhujeme plošnou podporu všech obcí. Bude to solidární a společný projekt. Konkrétně navýšíme členské příspěvky, z čehož se zaplatí provoz CPV. Obdobný, ale trochu jiný mechanismus zvolilo i Svitavsko. V plánu máme i pozici fundraisera. Půdu jsme si snažili připravit několik měsíců. O projektu jsme mluvili na různých místech, kromě starostů jsme objeli i všechny školy, já osobně jsem navštívil asi šest ředitelů. Je to naše prioritou.

Rozhovor vznikl pro časopis PRO města a obce a v mírně odlišné verzi vyšel v čísle 9/2026.

<https://www.eduzmena.cz/cs/aktualne/detail/budoucnost-regionu-stoji-i-na-kvalitnim-vzdelavani>